

Draagvlakpentagram nulmeting 2006

Een nieuw model om draagvlak voor IS te meten

NCDO onderzoekt regelmatig wat het Nederlandse publiek denkt over internationale samenwerking. Ook laat NCDO onderzoek uitvoeren over internationale vraagstukken die betrekking hebben op de Nederlandse ontwikkelingssamenwerking. Dit is een samenvatting van een van deze onderzoeken. Het gehele onderzoeksrapport en een lijst met overige onderzoeken kunt u vinden op www.ncdo.nl.

Postadres:
Postbus 94020
1090 GA Amsterdam

Bezoekadres:
(hoofdingang KIT)
Mauritskade 63
1092 AD Amsterdam

tel: 020 568 87 55
fax: 020 568 87 87
info@ncdo.nl
www.ncdo.nl

Nieuwe definitie draagvlak
NCDO heeft een nieuwe definitie voor draagvlak geformuleerd. Deze luidt: draagvlak voor internationale samenwerking is betrokkenheid bij en steun in Nederland voor de doelen van internationale samenwerking. Draagvlak kan observeerbaar en meetbaar blijken uit kennis, houding en gedrag ten aanzien van deze doelen. Gedrag is uitgesplitst in participatie en vermaatschappelijking. Onder participatie verstaan we gedrag op terrein van IS als hoofdtak. Onder vermaatschappelijking verstaan we waarneembaar gedrag en betrokkenheid van burgers, maatschappelijke organisaties, instellingen en bedrijven, vooral van *buiten* het werkveld van IS.

Onderscheid maatschappelijk en politiek draagvlak
NCDO onderscheidt maatschappelijk en politiek draagvlak. Het maatschappelijk draagvlak voor internationale samenwerking is betrokkenheid bij en steun van burgers in Nederland voor activiteiten gericht op internationale samenwerking. Burgers kunnen deze betrokkenheid individueel tonen, maar ook georganiseerd. Het politiek draagvlak voor internationale samenwerking uit zich in de betrokkenheid bij en steun van politici en leden van

politieke partijen in Nederland (zowel op lokaal als nationaal niveau) voor internationale samenwerking.

Toelichting categorieën en indicatoren
In kader 1 staan de categorieën en indicatoren waaruit draagvlak opgebouwd is. Omdat de vijftien indicatoren verschillende meeteenheden hebben, van kijkcijfers tot marktaandeel en van percentage van de bevolking tot aantal woorden in regeerakkoorden, zijn deze niet met elkaar te vergelijken. Om dit te onderwerpen zetten we alle scores om in indexcijfers. Hierdoor kun je per indicator een stijging of daling per jaar duiden. Bijvoorbeeld 63 procent van de Nederlanders steunt in 2006 het overheidsbudget, dit zetten we op 100. Stel dat dit percentage in 2007 70 procent is, dan komt dit neer op indexcijfer 111. Zo kunnen we voor ieder onderdeel een stijging of daling waarnemen en in hetzelfde figuur weergeven.

Toelichting draagvlakpentagram
Alle categorieën hebben een score op de as gekregen. Door de punten met elkaar te verbinden ontstaat een figuur: het draagvlakpentagram (figuur 1). Het binnenste groene vlak

geeft de nulmeting, ofwel het startpunt, voor het meten van draagvlak voor IS aan. De overige vlakken laten een voorzichtige voorspelling voor 2007-2010 zien, overeenkomstig de beleidsperiode van NCDO. Omdat 2006 een nulmeting is, waarbij aan alle indicatoren de score 100 toegekend is, moet dit gezien worden als vertrekpunt en kunnen er geen uitspraken over de hoogte van het draagvlak gedaan worden. We kunnen pas verschuivingen waarnemen in 2007. De voorspelling van verschuivingen in het draagvlak voor 2007-2010 is gebaseerd op kennis van trends en ontwikkelingen uit het verleden. Hieronder volgt een beschrijving van de onderzoeksresultaten van de nulmeting per categorie.

Nulmeting onderdeel politiek draagvlak
Uit de Barometer Internationale Samenwerking 2006 onder 1.500 Nederlanders tussen 16 en 80 jaar, komt naar voren dat bijna tweederde (63 procent) van de Nederlandse bevolking steun geeft aan het overheidsbudget voor internationale samenwerking. Ze zijn vóór behoud of verhoging van het ontwikkelingssamenwerkingbudget van de Nederlandse overheid. Dit is de eerste indicator.

Kader 1:

Categorieën en indicatoren van draagvlak

Politiek draagvlak

- Percentage van de Nederlandse bevolking dat steun geeft aan het overheidsbudget voor IS
- Aandacht in partijprogramma's en de formatie voor positie IS in regeerakkoord en bewindspersoon in kabinet
- Percentage aantal gemeenten met beleid op het terrein van IS
- Percentage van de bevolking dat voorstander is van een actieve rol van eigen gemeente op het terrein van IS
- Percentage van de bevolking dat voorstander is van actieve betrokkenheid van Nederland bij multilaterale organisaties die een belangrijke rol spelen in armoedebestrijding

Kennis

- Percentage van de bevolking dat minimaal één van de millenniumdoelen kent
- Percentage van de bevolking dat het ODA-budget van de Nederlandse overheid kan schatten tussen 50 procent en 150 procent van het werkelijke budget
- De kennis over de resultaten van beleid IS onder populatie praktisch idealisten

Mening

- Percentage van de bevolking dat voorstander is van vrije handel en het afbouwen van handelsbarrières in Europa voor de import van goederen uit ontwikkelingslanden
- Participatie
- Aantal betrokkenen bij kleinschalige activiteiten van praktische idealisten
- Kijkcijfers van televisieprogramma's op terrein van IS
- Marktaandeel van producten uit de fair trade-sector

Vermaatschappelijking

- Bedrag dat particulieren geven aan goede doelen organisaties op terrein van IS
- Bedrag aan remittances naar ontwikkelingslanden
- Aantal organisaties en instellingen buiten de OS-sector met activiteiten op terrein van IS

De tweede indicator is aandacht voor het onderwerp internationale samenwerking in politieke partijprogramma's 2003-2006 van acht politieke partijen en in het regeerakkoord van 2003. Gekeken is naar het percentage woorden dat over internationale samenwerking gaat en naar het budget als percentage van het Bruto Nationaal Product (BNP) dat beschikbaar gesteld wordt voor de minister voor ontwikkelingssamenwerking (OS). Partijen besteden gemiddeld 6,7 procent van hun programma aan internationale samenwerking en reserveren gemiddeld 0,9 procent BNP voor de minister voor OS. Hierbij is rekening gehouden met de zetelverdeling van de partijen na de verkiezingen van 2003. In het regeerakkoord is 1,9 procent van de tekst gerelateerd aan internationale samenwerking en is 0,8 procent BNP vrijgemaakt voor de minister voor OS. De derde indicator gaat over gemeentelijke internationale samenwerking. Uit bestudering van ruim 80 procent van de collegeprogramma's 2006-2010, blijkt dat 10 procent van de Nederlandse gemeenten beleid heeft op het terrein van IS. NCDO heeft alleen de gemeentes meegerekend die een internationaal beleid hebben gericht op landen die op de OESO-DAC lijst staan.

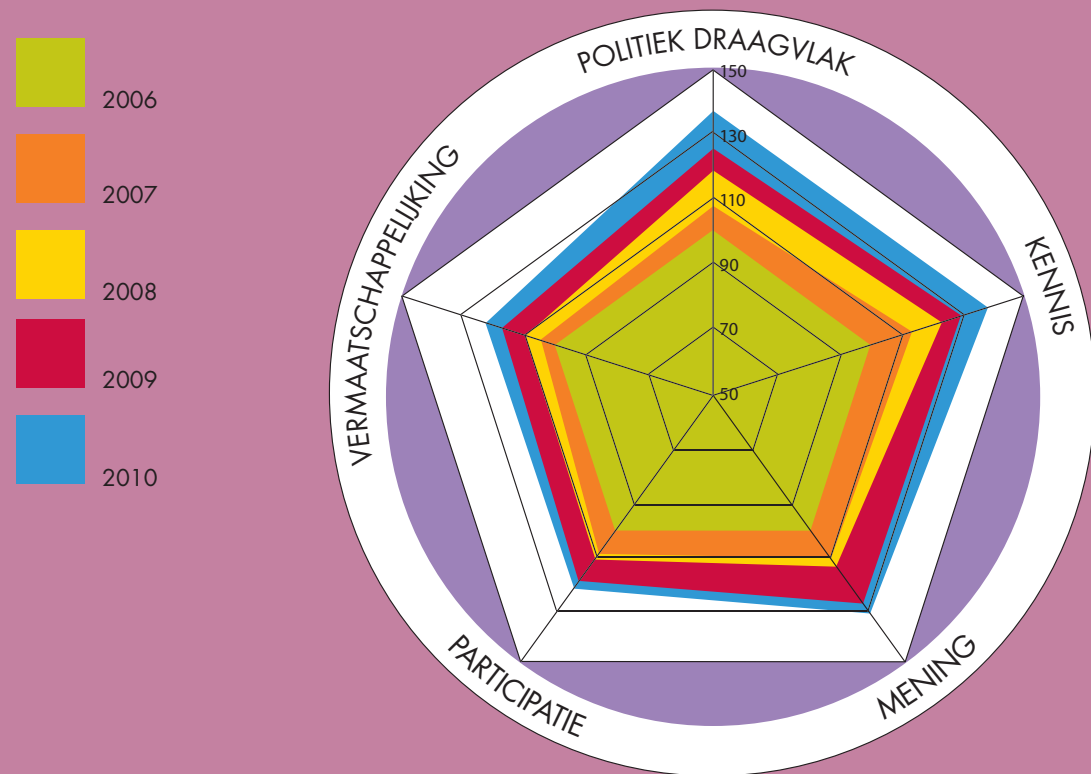
Nulmeting onderdeel kennis
Uit de Barometer Internationale Samenwerking 2006 komt naar voren dat 12 procent van de Nederlanders tussen 16 en 80 jaar spontaan een van de millenniumdoelen kan noemen. Uit ditzelfde onderzoek blijkt ook dat bijna de helft (47 procent) van de Nederlanders het overheidsbudget voor ontwikkelingssamenwerking juist in kan schatten. De marge die gehanteerd werd was 50-150 procent van het bedrag (4 miljard in 2006), ofwel tussen 2 en 6 miljard euro. Dezelfde twee kennisvragen zijn onder de bij NCDO geregistreerde populatie praktisch idealisten gesteld. Van de 287 respondenten noemde 81 procent een juist millenniumdoel en wist ruim twee derde van de respondenten (70 procent) het budget correct te schatten.

Nulmeting onderdeel mening
Bij deze categorie kijken we naar de mening van Nederlanders over vrije wereldhandel, de rol van de gemeente in IS en de rol van Nederland in multilaterale instellingen op het terrein van IS. Alle resultaten in deze categorie komen uit de Barometer Internationale Samenwerking 2006. Bijna een kwart (22 procent) van de Nederlanders tussen de 16 en 80 jaar is voorstander van vrije handel

Draagvlakpentagram nulmeting 2006

Een nieuw model om draagvlak voor IS te meten

Figuur 1:
Draagvlakpentagram en voorspelling 2007-2010

én van het afbouwen van handelsbarrières in Europa voor de import van goederen uit ontwikkelingslanden. Ruim eenderde (39 procent) van de Nederlanders vindt dat het bestuur van de gemeente waar hij/zij woont, iets moet doen op het terrein van ontwikkelingssamenwerking. Ten derde werd in dit publieke opinieonderzoek gevraagd naar de actieve betrokkenheid van Nederland bij zeven multilaterale organisaties die een belangrijke rol spelen in armoedebestrijding. Men kon voor deze organisaties aangeven of Nederland hier in de toekomst meer geld aan zou moeten geven, evenveel of minder. We tellen bij deze indicator de mensen die van mening zijn dat Nederland meer geld moet geven aan het merendeel van deze organisaties. Bijvoorbeeld, een respondent die vindt dat Nederland voor vijf van de zeven organisaties meer geld uit moet trekken en voor 2 van de zeven minder krijgt een score van +3. Iedere respondent krijgt dus een score tussen -7 en +7 uit. 17 procent van de Nederlanders scoorde +1 of meer.

Nulmeting onderdeel participatie

De eerste indicator meet het aantal betrokkenen bij kleinschalige activiteiten van praktisch idealisten. We

hebben gekeken naar het aantal projecten van particuliere initiatieven van twee organisaties die hieraan subsidie verlenen. NCDO is een publieke organisatie, Wilde Ganzen is een particuliere organisatie. In 2005 waren bij NCDO 429 praktisch idealisten bekend die kleinschalige ontwikkelingsprojecten uitvoerden. Bij Wilde Ganzen ging het om 744 projecten van praktisch idealisten in 2005. Een tweede indicator om participatie te meten is het aantal televisieprogramma's dat over ontwikkelingslanden gaan. Uit het televisieonderzoek 2006 van Brighter World blijkt dat 1070 tv-programma's over ontwikkelingslanden gingen in de periode december 2005-november 2006. De derde indicator is het marktaandeel van producten uit de fair trade-sector. Hierbij is in eerste instantie gekeken naar koffie. Het marktaandeel hiervan was volgens cijfers van Stichting Max Havelaar 3 procent in 2003. Mogelijk wordt deze indicator voor de komende meting aangepast, gezien de grote diversiteit aan fair trade-producten.

Nulmeting onderdeel vermaatschappelijking

Bij vermaatschappelijking denken we aan particulieren, bedrijven en instellingen die ontwikkelingssamenwer-

king niet als hoofdtaak hebben, maar hier wel als neventaak een bijdrage aan leveren. De eerste indicator voor vermaatschappelijking is het bedrag dat particulieren geven aan goededoelenorganisaties op het terrein van IS. Uit onderzoek 'Geven in Nederland 2005' van de werkgroep filantropie van de Vrije Universiteit (VU) blijkt dat Nederlanders in 2003 483 miljoen euro aan internationale hulp gaven. De tweede indicator is het bedrag dat 'nieuwe' Nederlanders afkomstig uit ontwikkelingslanden overmaken aan hun land van herkomst, de *remittances*. Uit nog niet gepubliceerd onderzoek van de werkgroep filantropie van de VU onder de zes grootste migrantengroepen in Nederland blijkt dat in 2006 het bedrag aan remittances vanuit Nederland naar ontwikkelingslanden 152 miljoen euro bedroeg. Om de derde indicator, de bijdrage van bedrijven en instellingen buiten de OS, te meten, is gekeken naar de hoogte van de giften van Nederlandse bedrijven in 2003 aan internationale hulp. Deze gaven bij elkaar 37 miljoen euro in de vorm van sponsoring of donatie.

INLEIDING

NCDO staat bekend om haar methoden en technieken voor het meten van draagvlak voor internationale samenwerking (IS). De beschrijving die NCDO in het verleden voor draagvlak hanteerde, bleek echter te summier: draagvlak bestaat uit meer dan steun voor het overheidsbudget en het aantal giften door particulieren. Daarom is een bredere, meer sluitende definitie gehanteerd om draagvlak te beschrijven. Op basis van de nieuwe definitie ontwikkelde NCDO in 2006 een nieuw draagvlakmodel. Dit model is opgebouwd uit vijftien verschillende indicatoren in vijf categorieën, drie per categorie. Deze categorieën zijn politiek draagvlak, mening, participatie, vermaatschappelijking. Het model is visueel weergegeven als het 'draagvlakpentagram'. In 2006 vond een nulmeting plaats om met dit nieuwe model het draagvlak voor IS te meten. Deze nulmeting is gebaseerd op diverse onderzoeken binnen en buiten NCDO en laat scores zien op de verschillende indicatoren voor draagvlak. In deze samenvatting staan de methoden en resultaten van de nulmeting per categorie beschreven.